

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा ५(३) र सूचना हकसम्बन्धी नियमावली २०६५ को
नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण
सूचना सार्वजनिक गर्ने निकायको नाम: कृषि विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर
सूचना सार्वजनिक गरेको अवधि: २०७५ माघ, फाल्गुण, चैत्र

१. निकायको स्वरूप र प्रकृति

नेपालमा कृषि विकासको संस्थागत प्रयासको शुरुवात वि.सं. १९७८ मा सरकारी स्तरमा कृषि अड्डाको स्थापना भए पश्चात भएको मानिन्छ । वि.सं. २००८ सालमा कृषि विभागको स्थापना भए पछि विभिन्न समयमा विभागको संगठन संरचनामा हेरफेर हुँदै आएको पाइन्छ । देश संघीय स्वरूपमा गए संगै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारहरू गठन भइ कृषिशिल रहेको अवस्था छ । सोही बमोजिम संवैधानिक व्यवस्था अनुसार तीनै तहको प्रशासनिक पुनर्संरचना भइ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा रहने संगठन संरचना र जनशक्तिको दरवन्दी समेत नेपाल सरकारबाट स्विकृत भइसकेको छ । सोही मुताविक नेपाल सरकारको मिति २०७५/०३/२७ को निर्णयबाट स्विकृत नयाँ संघीय संगठन संरचना अनुसार कृषि विभागको पुनर्संरचना भइ महानिर्देशक र चार उपमहानिर्देशकको अलावा एघार शाखाहरू कायम गरिएको छ । त्यसै गरि विभाग मातहत छ वटा केन्द्रिय निकायहरू र अन्तर्गतका १४ वटा फार्म, केन्द्रहरू रहेका छन् । यस पुनर्संरचना संगै विभागको विगतको भूमिकामा समेत परिवर्तन आएको छ । साविकमा देशभरमै कृषि विकासका कार्यक्रमहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयनको मूल जिम्मेवारी विभाग र मातहतका निकायहरूमा रहेकोमा नयाँ व्यवस्था अनुसार विभागको मूल जिम्मेवारी अन्तर्गत कृषिसंग सम्बन्धित राष्ट्रिय नीति, योजना, मापदण्ड, कानुनी संरचना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन लगायतका विषय क्षेत्रहरू रहेका छन् भने कृषि विकास कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयनको भूमिका र जिम्मेवारी मूलतः सम्बन्धीत प्रदेश र स्थानीय तहहरूको हुने संवैधानिक व्यवस्था छ ।

२. निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार

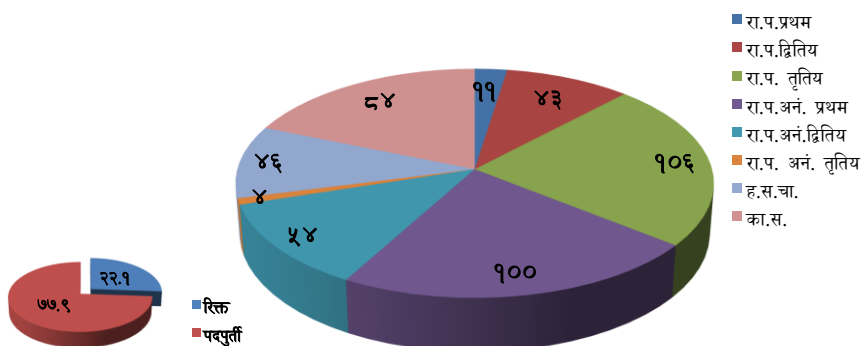
संघ प्रदेश र स्थानीय तिनै तहको संगठन र व्यवस्थापन सर्वेक्षणको क्रममा तत्कालिन संगठन र व्यवस्थापन सर्वेक्षण समितिमा पेश गरिएको तथा नेपाल सरकारबाट स्विकृत कृषि विभागको कार्यविवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

- राष्ट्रिय कृषि उत्पादकत्व वृद्धि सम्बन्धी कार्यको समन्वय,
- कृषि शिक्षा अनुसन्धान र प्रसारबीच समन्वय,
- गुणस्तरीय कृषि उत्पादन श्रोत तथा सामग्रीहरूको उपलब्धतामा समन्वय,
- कृषिको व्यवसायीकरण तथा आधुनिकीकरणको लागि नीतिगत एवं समन्वयतात्मक कार्यहरू गर्ने,
- कृषि कर्जा, बाली विमा एवं विद्युत डिमाण्ड शुल्कमा अनुदान सम्बन्धी कार्यमा समन्वय,
- कृषि विकाससंग सम्बन्धित सरकारी गैर सरकारी र निजी क्षेत्रका निकायहरूबीच समन्वय कायम गर्ने,
- करार खेती प्रवर्द्धन तथा प्रसार सम्बन्धी कार्यहरू,
- कृषि बाली वस्तुमा प्रतिस्पर्धात्मकता प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यहरू,
- कृषि अनुदान व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू,
- कृषि विकास रणनीतिको कार्यान्वयन सहजीकरण र समन्वय,
- कृषियोग्य जमिनको सदुपयोग तथा गैर कृषिमा प्रयोग निरुत्साहन सम्बन्धी कार्यहरूको समन्वय,
- कृषि क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक बजेट तथा जनशक्ति प्रक्षेपण विश्लेषण तथा अध्ययन अनुसन्धानमा सहयोग र समन्वय,

- कृषि उपजहरूको मूल्य निर्धारण कार्यको समन्वय,
- कृषि भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालयलाई नीतिगत पृष्ठपोषण गर्ने,
- कृषिवस्तुमा भन्सार छुट लगायतका व्यवस्थाका लागि मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने,
- मातहतका निकायहरूबाट संचालित कृषि विकास कार्यक्रमहरूको अनुगमन मूल्यांकन तथा आवश्यक समन्वय,
- कृषि विकासका साझेदारहरूसँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य,
- संघीय कृषि विकास योजना नीति तथा मापदण्डको कार्यान्वयन व्यवस्था,
- कृषि विकास योजना तथा कार्यक्रम संचालनमा अन्य निकायहरूसँग समन्वय,
- अन्तरगतका निकायहरूको वार्षिक कृषि विकास कार्यक्रम मार्गदर्शन तथा समन्वय,
- प्रांगारिक कृषिको लागि फोकल कार्यालयको रूपमा कार्य गर्ने,
- संघीय कृषि विकास कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्यांकनको नीति तथा मापदण्डको कार्यान्वयन व्यवस्था
- अन्तरगतका निकायहरूको वार्षिक कृषि विकास कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्यांकन
- वैदेशिक सहयोगमा संचालित कृषि विकास सम्बद्ध आयोजनाहरूसँग आवश्यक समन्वय, अनुगमन तथा मूल्यांकन ।

३. निकायमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण

जनशक्ति विवरण

कुल दरबन्दी - ४४८ पदपुर्ती - ३३१ रिक्त - ११७

पहिलेको संरचना अनुसार कुल दरबन्दी - ५०६२
९१ प्रतिशतले दरबन्दी घटेको

कृषि विभागको जनशक्ति विवरण

क्र.सं	पद	श्रेणी	सेवा	समूह	दरबन्दी	कैफियत
१	महानिर्देशक	रा.प.प्रथम	नेपाल कृषि	समूहिकृत नहुने	१	
२	उपमहानिर्देशक	रा.प.प्रथम	नेपाल कृषि	समूहिकृत नहुने	४	
३	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	नेपाल प्रशासन	प्रशासन	१	
४	उपसचिव लेखा	रा.प.द्वितीय	नेपाल प्रशासन	प्रशासन	०	
५	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.द्वितीय	नेपाल कृषि	एगृ.इको एण्ड मार्केटिङ	३	

क्र.सं	पद	श्रेणी	सेवा	समूह	दरबन्दी	कैफियत
६	बरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.द्वितीय	नेपाल कृषि	कृषि प्रसार	३	
७	बरिष्ठ वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.द्वितीय	नेपाल कृषि	वागवानी	१	
८	बरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.द्वितीय	नेपाल कृषि	बाली संरक्षण	२	
९	बरिष्ठ बाली विकास अधिकृत	रा.प.द्वितीय	नेपाल कृषि	बाली विकास	१	
१०	बरिष्ठ माटो विज्ञ	रा.प.द्वितीय	नेपाल कृषि	स्वायल साइन्स	१	
११	बरिष्ठ कृषि इन्जिनियर	रा.प.द्वितीय	नेपाल कृषि	एगृ इन्जि	१	
१२	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	नेपाल प्रशासन	प्रशासन	१	
१३	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	नेपाल प्रशासन	लेखा	१	
१४	कानून अधिकृत	रा.प.तृतीय	नेपाल न्याय	कानून	०	
१५	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृतीय	नेपाल कृषि	एगृ.इको एण्ड मार्केटिङ्ग	३	
१६	कृषि बजार विज्ञ	रा.प.तृतीय	नेपाल कृषि	एगृ.इको एण्ड मार्केटिङ्ग	१	
१७	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृतीय	नेपाल कृषि	कृषि प्रसार	४	
१८	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृतीय	नेपाल कृषि	बाली विकास	४	
१९	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृतीय	नेपाल कृषि	वागवानी	४	
२०	बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृतीय	नेपाल कृषि	वागवानी	३	
२१	माटो विज्ञ	रा.प.तृतीय	नेपाल कृषि	स्वायल साइन्स	१	
२२	कृषि इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	नेपाल कृषि	इन्जिनियर	१	
२३	तथ्याङ्क अधिकृत	रा.प.तृतीय	नेपाल कृषि	आ.यो.	१	
२४	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल कृषि	एगृ.इको एण्ड मार्केटिङ्ग	२	
२५	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल कृषि	कृषि प्रसार	२	
२६	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल कृषि	वागवानी	१	
२७	सव इन्जिनियर	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल कृषि	इन्जिनियर	१	
२८	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल प्रशासन	सा. प्रशासन	३	
२९	लेखापाल	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल प्रशासन	लेखा	१	
३०	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध	०	
३१	टा.ना.सु.	रा.प.अनं.प्रथम	नेपाल प्रशासन	सा. प्रशासन	०	
३२	खरिदार	रा.प.अनं.द्वितीय	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२	
३३	हलुका सवारी चालक	विहिन	इन्जिनियरिङ्ग	मेकानिकल	६	
३४	कार्यालय सहयोगी	विहिन	नेपाल प्रशासन	सा. प्रशासन	७	
	जम्मा				६७	

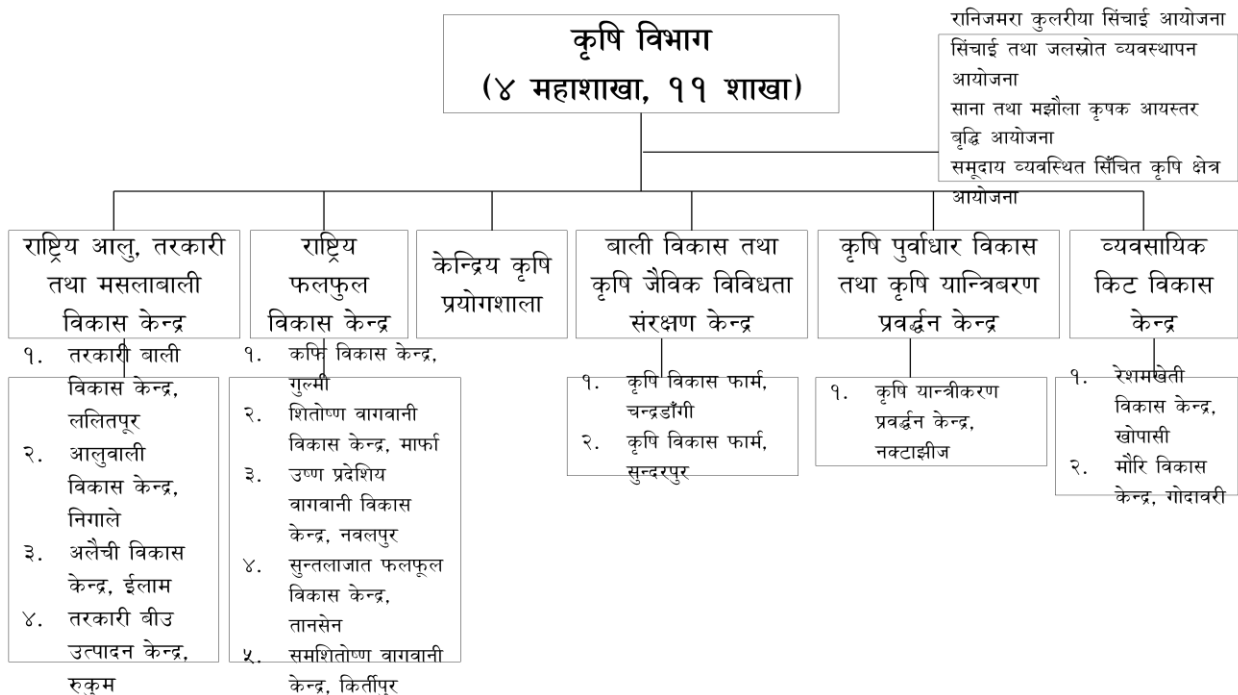
४. निकायबाट प्रदान गरिने सेवा

- प्राविधिक सेवा टेवा
- नीतिगत विषय र सन्चालित कार्यक्रमबारे सूचना तथा जानकारी

- तथ्याङ्किय विवरण
- सञ्चार तथा प्रकाशन सामग्री वितरण
- सचेतनामूलक कार्यक्रम
- कार्यविवरणमा उल्लेख अन्य कार्यहरू

५. सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

कृषि विभागको संगठन संरचना

कृषि विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरू

कृषि विभाग	केन्द्रिय निकायहरू	केन्द्रिय प्रयोगशाला	केन्द्रिय निकाय मातहतका फार्म/केन्द्रहरू					कुल जम्मा
१	५	१	वाली २	तरकारी ४	फलफूल ५	व्य. किट विकास २	यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन १	२१
बैदेशिक स्रोतमा सञ्चालित आयोजनाहरू:								
१. एकिकृत जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना(IWRMP)-World Bank २. साना तथा मझौला कृषक आयस्तर वृद्धि आयोजना(RISMFP)-ADB (१० जिल्लाहरू) ३. समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषिक्षेत्र कार्यक्रम (CMIASP)-(६१ स्थानिय तहहरू) ४. रानी जमरा कुलिरिया सिंचाई आयोजना(RJKIP)-World Bank (१ जिल्ला) ५. Sindhuli Road Corridor- Commercial Agriculture Project (४ जिल्ला)								

क्र.सं.	महाशाखा	शाखा	पद	जिम्मेवार अधिकारी
१	कृषि उत्पादकत्व महाशाखा	बागवानी विकास शाखा	वरिष्ठ बागवानी विकास अधिकृत	शाखा प्रमुख
२			बागवानी विकास अधिकृत	
३		बाली विकास शाखा	वरिष्ठ बाली विकास अधिकृत	शाखा प्रमुख
४			बाली विकास अधिकृत	
५		व्यवसायिक कीट विकास शाखा	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	शाखा प्रमुख
६			बाली संरक्षण अधिकृत	
७		माटो विकास शाखा	वरिष्ठ माटो विज्ञ	शाखा प्रमुख
८			माटो विज्ञ	
९	प्रविधि तथा समन्वय महाशाखा	प्रविधि विस्तार शाखा	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	शाखा प्रमुख
१०			कृषि प्रसार अधिकृत	
११			बाली विकास अधिकृत	
१२			बाली संरक्षण अधिकृत	
१३		कृषि इंजिनियरिंग तथा पोष्ट हार्भेट शाखा	वरिष्ठ कृषि इंजिनियर	शाखा प्रमुख
१४			कृषि इंजिनियर	
१५			बागवानी विकास अधिकृत	
१६		कृषि उत्पादन सामाग्री व्यवस्थापन शाखा	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	शाखा प्रमुख
१७			बागवानी विकास अधिकृत	
१८			कृषि प्रसार अधिकृत	
१९			बाली विकास अधिकृत	
२०		बाली संरक्षण शाखा	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	शाखा प्रमुख
२१			बाली संरक्षण अधिकृत	
२२	केन्द्रिय आयोजना व्यवस्थापन इकाई	योजना, कार्यक्रम तथा अनुगमन शाखा	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	उप-महानिदेशक
२३			वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	
२४			कृषि प्रसार अधिकृत	
२५			कृषि अर्थ विज्ञ	
२६			बागवानी विकास अधिकृत	
२७			बाली विकास अधिकृत	
२८			प्राविधिक सहायक (इको.एगृ)	
२९	प्राविधिक सहायक कृषि (प्रसार)			
३०	योजना, अनुगमन तथा व्यवस्थापन	योजना, कार्यक्रम तथा अनुगमन शाखा	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	शाखा प्रमुख

क्र.सं.	महाशाखा	शाखा	पद	जिम्मेवार अधिकारी
३१	महाशाखा		कृषि अर्थ विज्ञ	
३२			कृषि प्रसार अधिकृत	
३३			वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	
३४		बजार विकास , आर्थिक विश्लेषण तथा तथ्याङ्क शाखा	कृषि अर्थ विज्ञ	शाखा प्रमुख
३५			कृषि अर्थ विज्ञ	
३६			तथ्याङ्क अधिकृत	
३७			उपसचिव प्रशासन	
३८		प्रशासन शाखा	शाखा अधिकृत	शाखा प्रमुख
३९			लेखा अधिकृत	

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

यस विभागबाट प्रदान गरिने सेवा निःशुल्क वा नियमानुसार लाग्ने दस्तुर लिई प्रदान गरिने छ र सो को लागि सेवाको प्रकृति अनुसार तुरुन्तै वा वढीमा एक हप्ता अवधि लाग्नेछ । यस सम्बन्धि विस्तृत विवरण तालिका १ मा उल्लेख गरिएको नागरिक बडापत्रमा उल्लेख गरिएको छ ।

नागरिक बडापत्र (Citizen Charter)

क्र.सं.	प्रदान गरिने सेवा तथा सुविधाहरूको विवरण	पेश गर्नुपर्ने आवश्यक कागजात तथा प्रमाणपत्रहरू	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय तथा अवधि	लाग्ने दस्तुर तथा शुल्क	शाखा	जिम्मेवार कर्मचारी	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
१	प्रशासनिक जानकारी एवं सेवा प्रवाह							
१.१	पदपूर्ती व्यवस्था	रिक्त पद भएको प्रमाणीत कागजातहरू	लोक सेवा आयोगको क्वालेण्डर अनुसार	निःशुल्क	प्रशासन शाखा	सम्बन्धित अधिकृत	उ.म.नि(व्यवस्थापन)	
१.२	सरुवा	निर्धारित दरखास्त फारम	नि.से.नि. अनुसार	निःशुल्क	प्रशासन शाखा	सम्बन्धित अधिकृत	उ.म.नि(व्यवस्थापन)	
१.३	असाधारण/अध्ययन बिदा	निर्धारित दरखास्त फारम	दरखास्त दिएको ३ दिन भित्र	निःशुल्क	प्रशासन शाखा	सम्बन्धित अधिकृत	उ.म.नि(व्यवस्थापन)	
१.४	विभागीय/उजुरीको कारवाही	सम्बन्धित कार्यालयको आधिकारिक पत्र/ निवेदन	दरखास्त दिएको ३ दिन भित्र	निःशुल्क	प्रशासन शाखा	सम्बन्धित अधिकृत	उ.म.नि(व्यवस्थापन)	

क्र.सं.	प्रदान गरिने सेवा तथा सुविधाहरूको विवरण	पेशा गर्नुपर्ने आवश्यक कागजात तथा प्रमाणपत्रहरू	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय तथा अवधि	लाग्ने दस्तुर तथा शुल्क	शाखा	जिम्मेवार कर्मचारी	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
१.५	सेवारत कर्मचारीको औषधि उपचार खर्च	कार्यालयको सिफारीस, व्यक्तिको निवेदन, भर्ना भएको र डीस्चार्ज भएको अस्पतालको पत्र, प्रेस्कृप्सन तथा सक्कल बिल भरपाई, निजामती किताबखानाको पत्र	दरखास्त दिएको ३ दिन भित्र	निःशुल्क	प्रशासन शाखा	लेखा अधिकृत	उ.म.नि(व्यवस्थापन)	
१.६	व्यक्ती तथा संस्थाको सेवा र कार्यको भुक्तानी	बिल भरपाई लगायतका सक्कल कागजातहरू	दरखास्त दिएको ३ दिन भित्र	निःशुल्क	प्रशासन शाखा	लेखा अधिकृत	उ.म.नि(व्यवस्थापन)	
२	योजना, अनुगमन तथा जनशक्ती सम्बन्धि							
२.१	वार्षिक योजना तर्जुमा/ कार्यक्रम तथा बजेट संसोधन	राष्ट्रिय योजना आयोगले तोकेको फर्मेट अनुसार	रा.यो.आ. को क्यालेन्डर अनुसार	निःशुल्क	योजना, कार्यक्रम तथा अनुगमन शाखा	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	उ.म.नि(योजना, अनुगमन)	
२.२	जनशक्ति सम्बन्धि कार्य(विवरण अद्यावधिक, अध्ययन तालीम र गोष्ठीका लागी उम्मेदवार मनोनयन गरी स्विकृतीका लागी कारवाही गर्ने)	कृषि विभागको निर्धारित फर्मेट	आवश्यकता अनुसार	निःशुल्क	योजना, कार्यक्रम तथा अनुगमन शाखा	सम्बन्धित अधिकृत	उ.म.नि(योजना, अनुगमन)	
२.३	प्रतिवेदन तयारी/प्रकाशन/समिक्षा/मासिक बैठक सञ्चालन	राष्ट्रिय योजना आयोगले तोकेको फर्मेट अनुसार	रा.यो.आ. को क्यालेन्डर अनुसार	निःशुल्क	योजना, कार्यक्रम तथा अनुगमन शाखा	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	उ.म.नि(योजना, अनुगमन)	
३	विषयगत तथा विशिष्टिकृत सेवाहरू							
३.१	प्रविधि विस्तार तथा समन्वय सम्बन्धि		सोही दिन	निःशुल्क	प्रविधि विस्तार शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(प्रविधि तथा समन्वय)	

क्र.सं.	प्रदान गरिनेसेवा तथा सुविधाहरुको विवरण	पेशा गर्नुपर्ने आवश्यक कागजात तथा प्रमाणपत्रहरु	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय तथा अवधि	लाग्ने दस्तुर तथा शुल्क	शाखा	जिम्मेवार कर्मचारी	गुनासो सुन्नेअधिकारी	कैफियत
३.२	कृषि ईञ्जिनियरीङ्ग तथा पोष्ट हार्भेष्ट सम्बन्धि		सोही दिन	निःशुल्क	कृषि ईञ्जिनियरीङ्ग तथा पोष्ट हार्भेष्ट शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(प्रविधि तथा समन्वय)	
३.३	कृषि उत्पादन सामग्री व्यवस्थापन सेवा सम्बन्धि		सोही दिन	निःशुल्क	कृषि उत्पादन सामग्री व्यवस्थापन शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(प्रविधि तथा समन्वय)	
३.४	बाली संरक्षण सेवा सम्बन्धि		सोही दिन	निःशुल्क	बाली संरक्षण शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(प्रविधि तथा समन्वय)	
३.५	बाली विकास सेवा सम्बन्धि		सोही दिन	निःशुल्क	बाली विकास शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(कृषि उत्पादकत्व)	
३.६	व्यवसायिक कीट विकास सेवा सम्बन्धि		सोही दिन	निःशुल्क	व्यवसायिक कीट विकास शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(कृषि उत्पादकत्व)	
३.७	माटो व्यवस्थापन सेवा सम्बन्धि		सोही दिन	निःशुल्क	माटो व्यवस्थापन शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(कृषि उत्पादकत्व)	
३.८	बजार विकास सेवा सम्बन्धि		सोही दिन	निःशुल्क	बजार विकास, आर्थिक विश्लेषण तथा तथ्याङ्क शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(कृषि उत्पादकत्व)	
३.९	कृषि विभाग मातहत आयोजनाहरुको जानकारी		सोही दिन	निःशुल्क	केन्द्रिय आयोजना व्यवस्थापन ईकाई	सम्बन्धित अधिकृत	उ.म.नि(केन्द्रिय आयोजना व्यवस्थापन ईकाई)	
४	अन्य सेवाहरु							
७.५	बाली विमा सम्बन्धि जानकारी		सोही दिन	निःशुल्क	कृषि उत्पादन सामग्री व्यवस्थापन शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(प्रविधि तथा समन्वय)	
८.५	प्राङ्गारीक कृषि सम्बन्धि जानकारी		सोही दिन	निःशुल्क	बागवानी विकास शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(कृषि उत्पादकत्व)	

क्र.सं.	प्रदान गरिनेसेवा तथा सुविधाहरूको विवरण	पेशा गर्नुपर्ने आवश्यक कागजात तथा प्रमाणपत्रहरू	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय तथा अवधि	लाग्ने दस्तुर तथा शुल्क	शाखा	जिम्मेवार कर्मचारी	गुनासो सुन्नेअधिकारी	कैफियत
९.५	कृषि सम्बन्धि तथ्याङ्क	कृषि विभागको निर्धारित फर्मेट	दरखास्त दिएको ३ दिन वा तोकिएको समय भित्र	निःशुल्क	बजार विकास, आर्थिक विश्लेषण तथा तथ्याङ्क शाखा	शाखा प्रमुख	उ.म.नि(कृषि उत्पादकत्व)	

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

यस विभागबाट निर्णय गर्दा “सरकारी निर्णय प्रक्रिया सरलीकरण निर्देशिका , २०६५” लाई परिपालन गर्ने गरिएको छ। अधिकार प्रत्यायोजन भएका विषयहरूमा शाखा प्रमुखहरूबाट तत्काल निर्णय हुने व्यवस्था मिलाईएको छ भने विभागीय प्रमुखबाट हुनु पर्ने निर्णयहरूको हकमा टिप्पणी प्रकृत्या अबलम्बन गरिने छ । यसका अलावा विभागको आन्तरिक कार्यहरू सम्पादनका लागी मासिक बैठकहरूमा समेत निर्णय गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ भने कतिपय विषयवस्तुलाई छिटो छरितो रूपमा सम्पादन गर्नुपर्ने अवस्थामा सेवाग्राहीको निवेदनमा नै तोकआदेश गरी निर्णय प्रकृत्यालाई द्रुत तथा कार्यान्वयनलाई छरितो बनाउने व्यवस्था मिलाईएको छ ।

८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

प्रचलित कानून बमोजिम तोकिएको विषयमा सोही बमोजिम नै हुने छ भने अन्यको हकमा यस विभागबाट गरिएका निर्णय उपर उजुरी गर्नु परेमा निर्णय गर्ने अधिकारी भन्दा एक श्रेणी माथीका अधिकारी समक्ष उजुरी गर्नु पर्ने छ । यसरी सेवाग्राहीले प्रत्यक्ष रूपमा निवेदन मार्फत वा कार्यालयमा व्यवस्था गरिएको उजुरी पेटिकामा आफ्नो गुनासो वा उजुरी दिन सक्ने छन् । प्राप्त उजुरीहरूलाई नियमित रूपमा संकलन तथा विश्लेषण गरी व्यवस्थापन गर्न गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था गरिएको छ ।

९. सम्पादन गरेको कामको विवरण

कृषि विभाग

- प्रदेश ३ र गण्डकी प्रदेशमा प्राङ्गारीक कृषि प्रवर्द्धन मिसन कार्यक्रम अभिमुखिकरण कार्य सम्पन्न गरिएको
- कृषि सूचना तथा सन्देश प्रसारणका लागी कृषि विभागमा Digital Display जडान गरिएको
- विमा समितिलाई गत आ.व. एवम् यस आ.व. को प्रथम एवम् दोश्रो चौमासिक अवधिको कृषि विमा वापतको रकम रु ३ करोड १७ लाख अनुदान उपलब्ध गराईएको
- कृषि उपज भण्डारणका लागी प्रयोग गरिने शितघरमा विद्युत महशुलको ५० प्रतिशत छुट दिने नीति अनुरूप बाँकि तथा चालु आ.व.को महशुलमा नेपाल विद्युत प्राधिकरणलाई रु. ५ करोड बराबर अनुदान भुक्तानी गरिएको
- प्रदेशस्तरीय नीति, योजना तथा अनुगमन सम्बन्धि अधिमुखिकरण कार्यक्रम कर्णाली तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशमा सम्पन्न गरिएको

- सरोकारवाला निकायहरूको सहभागितामा कृषि विभाग मातहतका फार्म केन्द्र एवम् परियोजनाहरूमा संयुक्त अनुगमन निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको।

कृषि पुर्वाधार विकास तथा कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्द्धन कार्यक्रम

१. हेटौडा, बिरगञ्ज, पोखरा, बर्दिबास, मोरङ्ग-रङ्गेली, बुटवल (सेमलार), ईटहरी, बर्दियाको बारबर्दिया न.पा.-२ र कपिलवस्तुको वाणगंगा सहित ९ स्थानहरूको लागि कृषि थोक बजारको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (Detailed Project Report-DPR) तयार गर्न परामर्शदाता छनौट भई सम्झौता समेत भईसकेको
२. मुलुकका उत्तर र दक्षिण सडक करिडोरमा (१३ वटा) तरकारी तथा फलफूलको सघन मूल्य शृङ्खला विकास कार्यक्रम सञ्चालनको लागि विस्तृत परियोजना प्रस्ताव तयार गर्नको लागि परामर्शदाता छनौट भई सम्झौता समेत भईसकेको
३. काठमाण्डौं उपत्यकाको संभाव्य स्थानमा स्थानिय निकाय (तारकेश्वर न.पा., चन्द्रागिरी न.पा. भक्तपुर न.पा. आदी) र सहकारी (मनमुरी कृषि सहकारी) को सहकार्यमा कृषि उपज बजार स्थल निर्माण गर्नको लागि केही स्थानहरू छनौट भई सकेको र २०७५ चैत्र १ गते शुक्रवार तारकेश्वर नगरपालिका अन्तरगत कृषि थोक बजारको लागि छनौट भएको स्थानमा माननिय कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री ज्यूबाट कृषि थोक बजार निर्माण कार्यको शिलान्यास गरिएको
४. उदयपुरको वेलका न.पा. को साझेदारीमा वृहत आधुनिक नमुना फार्म स्थापनाको लागि उक्त नगरपालिकासंग सम्झौता गरि फार्म व्यवस्थापन एवम् कृषि यान्त्रिकरणका कार्यक्रमहरू अगाडी बढाईएको
५. नारायणगढको क्षेत्रपुरमा रहेको महानगर फलफूल तथा तरकारी थोक बजार मार्फत तरकारी तथा फलफूलको अक्सन बजार शुरुवात गरिएको
६. प्राङ्गारिक कृषिको प्रवर्द्धनको लागि २०७५ फागुन १६ देखि १९ गतेसम्म गरिएको बाह्रौं राष्ट्रिय प्राङ्गारिक कृषि मेला प्रदर्शनीमा १२५ वटा स्टलमा कृषि व्यवसायि तथा उद्यमीहरूले आफ्ना उत्पादन प्रदर्शन गराएका थिए भने उक्त प्रदर्शनीको करिब ५० हजार दर्शकहरूले अवलोकन गरेका थिए
७. देशका विभिन्न ३१ स्थानका स्थानिय तह मार्फत कृषि बजार पूर्वाधार निर्माण गर्नको लागि बजेट विनियोजन गरि सम्बन्धित निकायमा पठाईएको र कार्य सञ्चालनको क्रममा रहेको

राष्ट्रिय आलु तरकारी तथा मसलाबाली विकास कार्यक्रम

१. बगर खेती कार्यक्रम सन्चालन तथा कार्यान्वयन

- मिति २०७५/०६/१० मा बगर खेती कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०७५ स्विकृत भएको र कृषि ज्ञान केन्द्र सुनसरी, कपिलवस्तु र कंचनपुर (३ वटा) मा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागी कार्यक्रम तथा बजेट उपलब्ध गराई सकिएको छ। कार्यक्रम कार्यान्वयन को लागी सुचना प्रकाशन गरी कृषकहरू छनौट गर्ने कार्य भैरहेको छ। यस कार्यक्रमबाट प्रत्येक जिल्लामा ५ बिगाहाको (३.२५ हेक्टर) क्षेत्रफलको बगर खेतीमा तरकारी उत्पादन क्लस्टर निर्माण हुने र ३ वटा जिल्लामा ८० बिगाहा (२६० हेक्टर) बगरमा तरकारी खेती भई ६५०० मे.टन ताजा तरकारी थप उत्पादन हुने छ ।

२. प्राङ्गारिक तरकारी खेती कार्यक्रम

- मिति २०७५/०७/०९ मा प्राङ्गारिक कृषि प्रवर्द्धन मिसन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०७५ स्विकृत भएको र प्रदेश नं. ३ का कृषि ज्ञान केन्द्रहरू चितवन, नुवाकोट,धादिङ्ग, रामेछाप,गोरखा, काभ्रे, सिन्धुली,

ललितपुर, ८ वटा र गण्डकी प्रदेशका लमजुङ्ग, म्याग्दी, पर्वत, स्याङ्गजा र तनहुँ गरी ५ वटा (१३ वटा) मा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि पठाईएको र सुचना प्रकाशन गरी कृषकहरु छनौट गर्ने कार्य भैरहेको छ।

३. नियमित कार्यक्रमहरु

- राष्ट्रिय आलु तरकारी तथा मसलावाली विकास केन्द्रको आ.व. २०७५/७६ को नियमित स्विकृत कार्यक्रमबाट विउविजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र SQCC संगको सहकार्यमा वीउ आलु उत्पादन एंव प्रमाणिकरण सम्बन्धि अधिकृत / Seed Inspector स्तरिय केन्द्रिय तालिम सन्चालन भई २५ जना वीउ आलु प्रमाणिकरणको लागि Seed Inspector हरू तयार भएको छ ।
- राष्ट्रिय आलु तरकारी तथा मसलावाली विकास केन्द्र खुमलटार राष्ट्रिय फलफूल विकास विकास केन्द्र किर्तिपुर र नेपाल हर्टिकल्चर सोसाईटीको संयुक्त आयोजनामा आलु, तरकारी तथा मसला वाली सम्बन्धि राष्ट्रिय स्तरको गोष्ठी सन्चालन भएबाट आलु तरकारी तथा मसला वालीको बर्तमान अवस्था र भाबि रणनीतिको बारेमा विज्ञहरुको बिच छलफल तथा अन्तरक्रिया भई दस्तावेज तयार भएको छ ।

राष्ट्रिय आलु तरकारी तथा मसलावाली विकास केन्द्र मातहतका फार्म/केन्द्रहरुबाट यस चालु आ.व. को फागुण मसान्त सम्ममा १०८५.९९ के.जी. विभिन्न तरकारीकाका उन्नत वीउहरु बिक्रि बितरण गरिएको, २२ लाख ५८ हजार विभिन्न हिउदे/बर्षे तरकारीको विरुवा बिक्रि बितरण भएको छ

रानिजमरा कुलरीया सिंचाई आयोजना-प्रणाली आधुनिकिकरण कृषि कार्यक्रम

१. विभिन्न वाली विशेषका तालिम सञ्चालन गरि ४०२ जना कृषकलाई उन्नत खेती प्रविधि सम्बन्धि ज्ञान र सिप हस्तान्तरण गरिएको।
 २. ८ वटा कृषि सहकारीहरुलाई व्यावसायिक योजना सञ्चालन सम्बन्धि उद्यमशिल एवम् रोजगार मूलक ३ दिने तालिम प्रदान गरिएको
 ३. ४१ हेक्टर क्षेत्रफलमा गहुँवालीमा र ३८ हेक्टर क्षेत्रफलमा मकै वालीमा उन्नत प्रविधिमा आधारित ब्लक उत्पादन प्रदर्शन कार्यक्रम सञ्चालन
 ४. ८ वटा सहकारी मार्फत गहुँ वालीमा १९३ हेक्टर क्षेत्रफलमा विभिन्न जातको (भूकुटी, विजय, NL-971, WK-1204, वाणगाँगा, गोतम र आदित्य) प्रमाणित वीउ उत्पादन भइरहेको।
 ५. ६८ जना कृषक (कृषक समूह, सहकारी संस्था र व्यक्ति) मार्फत ७२ हेक्टर क्षेत्रफलमा तरकारी ब्लक उत्पादन प्रदर्शन कार्यक्रम सञ्चालन ।
 ६. हिँउदे तरकारी वालीमा ५ वटा कृषक पाठशाला सञ्चालन गरि सम्पन्न गरिएको।
 ७. ५०% अनुदानमा मागमा आधारित कार्यक्रममा तपशिल अनुसार सम्पन्न भएको।
- आलु वीउ उत्पादन: ५ जना, नर्सरी स्थापना: ६ जना, गड्यौला मल उत्पादन: ३ जना, च्याउ खेती: ४९ जना
 - ८. गरिव मुक्त कर्मैया र सिमान्नकृत कृषक लागि आयआर्जनमा आधारित सहयोग कार्यक्रम तपशिल अनुसार सम्पन्न भएको।
 - तरकारी खेती: १३ जना, मौरीपालन: ५ जना, च्याउ खेती: २७ जना

समूदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र आयोजना(CMIASP)

- आयोजनाको कृषि कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७५/१०/०४ गते स्विकृत भई प्रकाशन गरी सिंचाई उप-आयोजना प्रभाव क्षेत्र भित्र सम्बन्धित स्थानिय तहमा बितरण गरिएकोले स्थानिय तह मार्फत कार्यान्वयन हुने कृषि विकास कार्यक्रम संचालनमा सहज भएको ।

बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम

- कृषि विकास फार्म चन्द्रडाँगी: ५६ मे. टन धानको बीउ उत्पादन भएको। ७ हे. मा मकै, गहुँ ७ हे. धान १० हे. मा स्रोत बीउ उत्पादन कार्य सञ्चालन भएको। तोरी ४८० के.जी. र मुसुरो ११०० के.जी. स्रोत बीउ हार्भेष्ट गरिसकिएको
- कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर: १ हे. मा मकै, गहुँ ११.५ हे. मुङ्ग/मास १ हे. मा बीउ उत्पादन कार्य सञ्चालन भएको। ६२.५ मे. टन धानको बीउ उत्पादन भएको। ४ वटा कृषि ज्ञान केन्द्र, ५ वटा स्थानीय तह, २ वटा बीउ कम्पनी र रानी जमरा कुलरीया सिँचाइ आयोजनालाई १५ मे.टन गहुँ बीउ बिक्री गरिएको।
- कार्यालयमा डिजिटल डिस्प्ले जडान भई सुचना सम्प्रेषण भईरहेको।

साना तथा मझौला कृषक आयस्तर बृद्धि आयोजना

- आ ब २०७५/७६ मा यस आयोजनाले आहवान गरेको ७ तौँ कल अन्तरगत १६४ उपआयोजना संग सम्झौता कार्य सम्पन्न गरेको छ।
- अनुदान वर्ग १ का ९५ र अनुदान वर्ग २ का ६९ वटा उपआयोजना संग सम्झौता कार्य सम्पन्न भएको छ जस अन्तरगत ९८ कृषक समुह, ४३ सहकारी र २३ निजि उद्यमी रहेका छन्।
- सम्झौता भएका उपआयोजना मध्ये ४० च्याउ, ४१ आलु, ५३ तरकारी, ८ महका, ५ मसुरो, १ केरा, १० मसलावाली, २ बीउ उत्पादन, २ अदुवा तथा २ उपआयोजना फलफुल नर्सरी उत्पादनका उपआयोजना रहेका छन्।

केन्द्रिय कृषि प्रयोगशाला कार्यक्रम

- माटो तर्फ: माटोको नमुना विप्लेशन -२८७ वटा, मलखादको गुणस्तर विप्लेशन -४० वटा, माटो तथा विरुवाको नमुना संकलन तथा सुक्ष्म तत्व विप्लेशन - ३७ वटा, घुम्टि प्रयोगशाला मार्फत माटो परिक्षण शिविर संचालन - ४ पटक, विश्व माटो दिवस कार्यक्रम - १ पटक, निजि स्तरका माटो परिक्षण प्रयोगशाला नियमन अनुगमन - २ पटक, प्रदेशिक माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला अनुगमन तथा प्राविधिक सेवा - २ पटक
- बिउबीजन तर्फ: विभिन्न प्रयोगशाला बाट सङ्कलन गरिएको बिउको नमुनाको क्रसचेक संख्या - १९२ वटा, प्रमाणिकरण शाखाबाट प्राप्त बिउ नमुना परिक्षण-२३ वटा, ऐन प्रयोजनका लागि रजिष्ट्रेशन शाखाबाट प्राप्त नमुना परिक्षण-३० वटा, ISTA बाट प्राप्त मध्यस्त नमुना (Proficiency Sample) परिक्षण - २ पटक
- बाली संरक्षण तर्फ: रोग, कीरा र झारपातको नमूना संकलन तथा म्युजियम स्थापना र व्यवस्थापन - २ पटक, शुक्ष्मजीव जन्य जैविक विषादी (Trichoderma) आदिको Mother culture संरक्षण, उत्पादन तथा कृषक माझमा परिक्षण - २ पटक, बालि संरक्षण प्रयोगशाला निदान सेवा - २ पटक, बालि संरक्षण प्रयोगशाला सम्बन्धि सरकारी गैरसरकारी बीच समन्वय सेवा प्रदान - ६ पटक

व्यवसायिक किट विकास कार्यक्रम

- च्याउको मदर कल्चर उत्पादन संरक्षण तथा वितरण कार्यक्रम अन्तर्गत प्राविधिक कार्य संचालनको लागि प्रयोगशाला व्यवस्थापनको कार्य भईरहेको
- कलस्टरमा रेशम खेतीको विस्तार कार्यक्रम अन्तर्गत प्राप्त ९ वटा प्रस्तावहरूबाट प्रारम्भिक मुल्याङ्कन भई ५ वटा प्रस्तावहरूको स्थलगत प्रमाणिकरण सम्पन्न भएको।
- रेशम विज उत्पादन र रेशम किराको ३५ जातको मातृस्रोत संरक्षण भएको
- प्रा.स. ना.प्रा.स. लाइ रेशम कीरा पालन तालिम सम्पन्न

- मौरीको माइट व्यवस्थापन अभियान मकवानपुर, तनहुँमा र प्युठानमा सञ्चालन भइ ७५ जना कृषहरुले कृषहरुले सैद्धान्तिक तथा व्यवहारीक ज्ञान प्राप्त गरि आगामी दिनमा सुलसुले पहिचान गरी त्यसको नियन्त्रण गर्ने विधि तथा त्यसबाट मौरीलाई जोगाउने तरिका बारे व्यवहारिक शिप सिक्कि समाधान गर्न सफल भएका
- E.F.B. व्यवस्थापन अभियान कपिलवस्तु, अर्घाखाँचीमा, जुम्ला र प्युठानमा सञ्चालन भइ १०० जना कृषहरुले सैद्धान्तिक तथा व्यवहारीक ज्ञान प्राप्त गरि आगामी दिनमा इ एफ. वि.को पहिचान गरी लक्षण, रोग सार्ने र लाग्ने कारण, व्यवस्थापन गर्ने विधि तथा त्यसबाट मौरीलाई जोगाउने तरिका बारे व्यवहारिक शिप सिक्कि समाधान गर्न सकेको
- मौरी विकास केन्द्रको चारैतिर कम्पाउण्ड वाल निर्माण भएको
- स्वस्थ रानु उत्पादनको लागि पाल्पा र लमजुडबाट आमा गोला खरिद भएको र मौरी विकास केन्द्रको क्षेत्रमा मौरी चरनको विस्तारको लागि फुलको बिउ तथा विरुवा खरिद तथा रोपण ।

सिंचाई तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना

- project completion report तयार गरेको
- project impact assessment को लागि परामर्श संस्था छनौट गरी सम्झौता सम्पन्न भई फिल्डमा तथ्याङ्क संकलन कार्य भैरहेको

१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

नाम: डा. राम कृष्ण श्रेष्ठ

पद: वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत

मोबाईल नं. +९७७-९८५१२१२५५०

ईमेल: rksathi05@gmail.com

११. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

(१) ऐनहरू

- (१) खाद्य ऐन, २०२३
- (२) दाना पदार्थ ऐन, २०३३
- (३) बीउ विजन ऐन, २०४५
- (४) जीवनाशक विषादि ऐन, २०४८
- (५) राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड ऐन, २०४९
- (६) विरुवा संरक्षण ऐन, २०६४
- (७) कृषि तथा पशुधन बीमा लेख, २०६९

(२) नियमावलीहरू

- (१) खाद्य नियमावली, २०५७
- (२) बीउ विजन नियमावली, २०६९

(३) आदेशहरू

- (१) कपास विकास समिति (गठन) आदेश, २०३७

- (२) चन्द्रडॉंगी बीउ विजन तथा दुग्ध विकास समिति (गठन) आदेश, २०५२
- (३) रासायनिक मल (नियन्त्रण), आदेश, २०५५
- (४) कालिमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास समिति (गठन) (तेश्रो संशोधन) आदेश, २०६३

(४) नीतिहरू

- (१) दीर्घकालीन कृषि योजना प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धी नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था, २०५०
- (२) राष्ट्रिय बीउ विजन नीति, २०५६
- (३) राष्ट्रिय चिया नीति, २०५७
- (४) राष्ट्रिय मल नीति, २०५८
- (५) राष्ट्रिय कफी नीति, २०६०
- (६) सिंचाई नीति, २०६०
- (७) राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१
- (८) कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन नीति, २०६३
- (९) कृषि जैविक विविधता नीति, २०६३
- (१०) पुष्प प्रवर्द्धन नीति, २०६९
- (११) कृषि यान्त्रिकरण नीति, २०७०
- (१२) वाणिज्य नीति, २०६५
- (१३) जलवायु परिवर्तन नीति, २०६७
- (१४) औद्योगिक नीति, २०६७
- (१५) आपूर्ति नीति, २०६९
- (१६) विज्ञान तथा प्रविधि नीति, २०६१
- (१७) जैविक प्रविधि नीति, २०६३
- (१८) कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्द्धन नीति, २०७१
- (१९) कृषि जैविक विविधता नीति, २०६३
- (२०) वन नीति, २०७१

(५) निर्देशिकाहरू

- (१) साना सिंचाई विशेष कार्यक्रम
- (२) सहकारी खेतीमा आधारित साना सिंचाई स्कीम कार्यक्रम
- (३) कृषि उपज बजार स्थलको व्यवस्था तथा सञ्चालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०५३ (संशोधन सहित)
- (४) खाद्य पोषण सुरक्षा अभियान कार्यक्रम अन्तर्गत रासायनिक मल तथा बीउ विजनमा ढुवानी अनुदान सहूलियत उपलब्ध गराउने कार्यको निर्देशिका, २०५९
- (५) प्रयोगशालाहरूको सःशुल्क सेवा सम्बन्धी कार्यान्वयन निर्देशिका, २०५९/६०
- (६) कृषि क्षेत्रको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०६०

- (७) कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय अन्तर्गत करार तथा साझेदारी कार्यक्रम-सञ्चालन निर्देशिका, २०६१
- (८) कृषि बिकास योजना , जनकपुरको साना सिंचाई (स्यालो ट्यूबवेल) कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका , २०६४
- (९) हिउँदे हाइब्रीड मकै क्षति राहत निर्देशिका, २०६७
- (१०) हिउँदे हाइब्रीड मकै क्षति प्रभावित क्षेत्रमा Shallow tubewell कार्यान्वयन निर्देशिका, २०६७
- (११) प्राङ्गारिक मल अनुदान निर्देशिका, २०६८
- (१२) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको सामूहिक प्रमाणीकरणका लागि आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका , २०६९
- (१३) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको सहभागीतामूलक गुणस्तर निर्धारण प्रणाली सञ्चालन सम्बन्धी मार्गदर्शन , २०६९
- (१४) बीउ विजनको दीर्घकालिन राष्ट्रिय सोच, २०७०
- (६) कार्यविधिहरू, मार्गदर्शन, मापदण्ड बीमा आदि
- (१) कृषि क्षेत्रको निक्षेपण सम्बन्धी कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०५९
- (२) कृषि फार्म/केन्द्रहरूको दोहोरो मार्ग व्यवस्थापन प्रणाली तथा अतिरिक्त कार्यक्रम सञ्चालन कोष सम्बन्धी कार्यविधि, २०६०
- (३) कर्णाली अञ्चलका ५ वटै जिल्लाहरू तथा मुस्ताङ्ग जिल्लाबाट उत्पादित स्याउको लागि कार्टुन तथा ढुवानी अनुदान नमर्स एवम् कार्यविधि, २०६६ (संशोधन सहित)
- (४) कर्णाली अञ्चलका प्रत्येक जिल्ला तथा सोलुखुम्बुबाट सिमी ढुवानी अनुदान नमर्स तथा कार्यविधि , २०६६
- (५) सामुदायिक बीउ बैंक स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०६६
- (६) मौरी गोला उपहार कार्यक्रमको कार्यविधि, २०६६
- (७) बुटवल कृषि उपज थोक बजार सञ्चालन कार्यविधि, २०६७
- (८) अभियानमुखी सुन्तलाजात बगैचा प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यविधि
- (९) अभियानमुखी प्याज कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०६८
- (१०) अभियानमुखी मकै तथा भटमास कार्यक्रम कार्यविधि
- (११) अभियानमुखी मत्स्य कार्यक्रम कार्यविधि
- (१२) श्रोत संरक्षण प्रविधि प्रदर्शनी कार्यक्रम कार्यविधि
- (१३) सहकारी संघ/संस्थालाई उपलब्ध गराउने अनुदान एवम् भन्सार महसुलमा छुट सुविधा सिफारिस सम्बन्धी कार्यविधि, २०६८
- (१४) प्राङ्गारिक तथा जैविक मल नियमन कार्यविधि, २०६८
- (१५) कृषकहरूलाई उन्नत बीउ विजन खरीद मूल्यमा अनुदान उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि , २०६८

- (१६) बीउ आलु आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालन कार्यविधि , २०६८ तथा रष्ट्रिक स्टोर निर्माणमा अनुदान सम्बन्धी नर्मस्
- (१७) कृषि यान्त्रिकरण तथा पशुधन उद्योग स्थापनामा पूँजीगत अनुदान तथा भन्सार मिनाहा र मूल्य अभिवृद्धि कर छुट सुविधा सिफारिस सम्बन्धी कार्यविधि, २०६९
- (१८) राष्ट्रिय प्राङ्गारिक कृषि सम्बन्धी प्रदायक निकायको सम्बन्धन प्रदान गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको कार्यविधि, २०६९
- (१९) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यातका लागि प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था सम्बन्धी कार्यविधि, २०६९
- (२०) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको सहभागितामूलक गुणस्तर निर्धारण प्रणाली सञ्चालन सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६९
- (२१) बाली तथा पशुपंक्षी बीमा निर्देशन, २०६९
- (२२) सुन्तलाजात फलफूल बगैँचा दर्ता कार्यविधि
- (२३) अदुवा बेसार प्रदर्शन कार्यक्रम सम्बन्धी कार्यविधि तथा नर्मस्
- (२४) उच्च मूल्य कृषि वस्तु विकास आयोजना, आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय नर्मस्
- (२५) लेख रचनाको पारिश्रमिक परिमार्जन सम्बन्धी नर्मस्
- (२६) प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यविधि, २०७०
- (२७) सर्भे सभिलेन्स कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७०
- (२८) शित भण्डार निर्माणका लागि अनुदान उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७०
- (२९) कृषि यान्त्रिकरण अनुदान परिचालन कार्यविधि, २०७०
- (३०) कृषि सहकारी संस्थालाई कृषि उपज खरिद बिक्रीका लागि अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७०
- (३१) अभियानमूलक समस्या निदान कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७०
- (३२) नमूना आई. पि. एम. गाउँ स्थापना तथा संचालन कार्यविधि, २०७०
- (३३) अभियानमुखी तेलहन बाली उत्पादन आयोजनाको कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७०
- (३४) कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि स्वीकृती, २०७०
- (क) मध्य पहाडी वृहत्तर मकै उत्पादन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०
- (ख) सहायक बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम, कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०
- (ग) जुट खेती विस्तार तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०
- (घ) उखु खेती विस्तार तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०
- (ङ) रबर खेती विस्तार तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०
- (च) मुसुरो उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०६८ (पहिलो संशोधन, २०७०)
- (३५) बीउ आलु आत्मनिर्भर कार्यक्रम कार्यविधि, २०६८ (प्रथम संशोधन, २०७०)
- (३६) युवा रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७०
- (३७) व्यावसायिक बेमौसमी तरकारी उत्पादन पकेट कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७०

- (३८) अदुवा प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०
- (३९) अलैचीको रोग व्यवस्थापन तथा नर्सरी स्थापना कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७०
- (४०) प्याजको शित भण्डार निर्माण कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७०
- (४१) स्याउ आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०६८ (पहिलो संशोधन, २०७०)
- (४२) सुन्तला बगैँचा सुदृढिकरण अभियान कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७०
- (४३) गुणस्तरिय बीउ उत्पादन कृषक पाठशाला संचालन नर्मस् एवं कार्यविधि (प्राविधिक पक्ष)
- (४४) सुन्तलाजात फलफूल सम्बन्धी नर्मस्, २०७०
- (४५) साना सिंचाई विशेष कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका (पहिलो संशोधन, २०७०)
- (४६) तालिम/गोष्ठी संचालन तथा जनरल प्रकाशन सम्बन्धी आर्थिक नर्मस् परिमार्जन
- (४७) आयोजनाका कृषकलाप कार्यान्वयन नर्मस् (उच्च मूल्य कृषि वस्तु विकास आयोजना)
- (४८) विभिन्न प्रतियोगिताको नर्मस् संशोधन सम्बन्धमा
- (४९) कृषि विकास योजना जनकपुरवाट संचालित कार्यक्रमहरूको कार्य संचालन निर्देशिका , २०६८ (पहिलो संशोधन, २०७०)
- (५०) ग्रामिण युवा स्वरोजगार प्रवर्द्धन पशु विकास कार्यक्रम कार्यविधि , २०६४ (पहिलो संशोधन , २०७०)
- (५१) मौरी, च्याउ, रेशम कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०
- (५२) मत्स्य विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०
- (५३) बाली उत्पादनोपरान्त क्षति न्यूनीकरण तथा गुणस्तरीय कृषि वस्तु उत्पादनको लागि कृषक , कृषक समूह, कृषि सहकारी तथा कृषि उद्यमीहरूलाई अनुदान उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि , २०७०
- (५४) यूवा लक्षित कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७०
- (५५) सामुदायिक पोष्ट हार्भेष्ट सेवा केन्द्र स्थापना सम्बन्धी वित्तिय संस्थाको साझेदारीमा ब्याज अनुदान परिचालन कार्यविधि, २०७०
- (५६) लघुवित्त/सहकारी संस्थासँगको साझेदारीमा कृषि औजार , उपकरण खरिद तथा संचालन गर्न ब्याज अनुदान परिचालन कार्यविधि, २०७०
- (५७) सामुदायिक कृषि यान्त्रिकरण सेवा केन्द्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७०
- (५८) राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७१
- (५९) बाली तथा पशुधन वीमाको प्रिमियम अनुदान उपलब्ध गराउने निर्देशिका , २०७० आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण
- (६०) जैविक तथा वानस्पतिक विषादी उत्पादन, प्रयोग तथा अनुदान निर्देशिका २०७४
- (६१) प्रिसिजन तथा प्रोटेक्टेट हर्टिकल्चर प्रविधि विस्तार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७४
- (६२) फलफूल प्रोसेसिङ प्लान्ट स्थापना कार्यक्रम संचालन कार्यविधि (प्रथम संशोधन, २०७४) २०७४
- (६३) बाढी-पहिरो प्रभावित जिल्लाहरूमा राहत कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७४ (पहिलो संशोधन)

- (६४) बीउआलु आत्मनिर्भर कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०६८, दोश्रो संशोधन २०७२
- (६५) विदेशमा कृषि सम्बन्धि तालिम तथा उच्च शिक्षा हाँसिल गरि स्वदेशमा व्यवसाय संचालन गर्ने युवाहरुलाई प्रोत्साहन तथा अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७१
- (६६) व्यवसायिक कृषि तथा पशुपन्छी कर्जामा प्रदान गरिने व्याज अनुदान सम्बन्धि कार्यविधि, २०७३
- (६७) शीतघर तथा खाद्यान्न भण्डारण घर स्थापना कार्यक्रमका लागि व्याज अनुदान मापदण्ड, २०७३
- (६८) सामुदायिक आई.पी.एम. श्रोतकेन्द्र संचालन कार्यविधि, २०७४

१२. आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण
बेरुजू फछ्यौट प्रगति विवरण

आ.व. २०७५/७६ मा फछ्यौट गर्नुपर्ने बेरुजू रकम रु.	आ.व. २०७५/७६ को हालसम्ममा बेरुजू फछ्यौट रकम रु.	हालसम्मको फछ्यौट प्रतिशत
रु. ४४ करोड ९५ लाख ८८ हजार	रु. ३ करोड ३ लाख ७८ हजार	६.७५ %

नोट:

- म.ले.प को कार्यालयमा विगत वर्षको रु २ करोड ४५ लाख १३ हजार बराबरको फाईल सम्परीक्षणको लागी लेखि पठाईएको
- कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा रु २ करोड ७१ लाख ६६ हजार बराबरको बेरुजु नियमितको लागी पठाईएको

समस्याहरु:

१. कतिपय कार्यालयको बेरुजु फछ्यौटकोको प्रगति अत्यन्त न्यून रहेको ।
२. बेरुजु फछ्यौट कार्ययोजना बनाई अगाडी वढ्न पत्राचार गरिएको
३. बेरुजु फछ्यौट प्रक्रियामा नरहेको भए तापनि कार्य भइरहेको भनेर उल्लेख गर्ने गरेको ।
४. अधिकांस निकायमा फछ्यौट गर्न कठिन बेरुजु मात्र बाँकी रहेको

गैर कर राजस्व संकलन विवरण	
द्वितीय चौमासिक: रु. १,०४,५५,५८७.००	
अष्टमासिक: १,९८,९६,३७७.००	

१३. तोकिए बमोजिमका अन्य विवरण

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	द्वितीय चौमासिक		अष्टमासिक	
		भारित	वित्तिय	भारित	वित्तिय
१	कृषि विभाग	५६.९९	४५.५१	६५.४६	४८.६५
२	कृषि पुर्वाधार विकास तथा कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्द्धन	३६.३८	१८.७७	५०.०३	१९.८०

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	द्वितीय चौमासिक		अष्टमासिक	
		भारित	वित्तिय	भारित	वित्तिय
	कार्यक्रम				
३	राष्ट्रिय आलु तरकारी तथा मसलाबाली विकास कार्यक्रम	१९.७९	१४.२५	२७.७१	२४.४२
४	बाली विकास तथा जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम	९३.४१	६३.२५	९३.०८	४६.८२
५	राष्ट्रिय फलफुल विकास कार्यक्रम	९३.९७	६४.३७	८५.०३	६२.२१
६	रानिजमरा कुलरीया सिंचाई आयोजना-प्रणाली आधुनिकिकरण कृषि कार्यक्रम	३४.५९	१८.८८	३४.४५	१६.३५
७	सिंचाई तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना	१००.००	६२.८३	७८.९८	७८.९८
८	साना तथा मझौला कृषक आयस्तर बृद्धि आयोजना	७४.८६	५५.२२	७७.९४	५३.८३
९	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना	२०.००	०.००	२०.००	०.००
१०	व्यवसायिक किट विकास कार्यक्रम	८७.६७	९३.३९	७८.७६	७८.७७
११	केन्द्रिय कृषि प्रयोगशाला कार्यक्रम	३६.३४	५०.६७	५२.४४	५०.१८
एकमुष्ठ		५०.५५	३५.६१	५८.८७	३९.३०

कृषि विमा कार्यक्रम विवरण

विवरण	?????????? ???? रकम रु हजारमा
बीमाङ्क रकम	३७,९२,१४
बीमा शुल्क	२,०२,७६
अनुदान रकम ७५ प्रतिशत	१,२६,७६
कम्पनीबाट भुक्तानी दाबी रकम	१,५२,१०
बाली विमा गर्ने कुल कृषक संख्या	८९६

१४. अघिल्लो आर्थिक वर्षमा सार्वजनिक निकायले कुनै कार्यक्रम वा आयोजना सञ्चालन गरेको भए सोको विवरण

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	बार्षिक प्रगति प्रतिशत	
		भारित	वित्तिय
१	साना तथा मझौला कृषक आयस्तर बृद्धि आयोजना	८९.८६	७०.४८
२	बागवानी विकास कार्यक्रम	८२.९८	६९.९६
३	आलु, तरकारी तथा मसला बाली विकास कार्यक्रम	९२.२९	८५.४९
४	मत्स्य विकास कार्यक्रम	९९.५७	८९.७९
५	बाली संरक्षण कार्यक्रम	७०.०५	७२.५६
६	नेपाल भारत क्षेत्रीय व्यापार तथा पारवहन आयोजना	६७.९०	९६.४३
७	बाली विकास कार्यक्रम	९६.९९	९३.२९
८	विशेष कृषि उत्पादन कार्यक्रम	८०.९९	७५.८९
९	कृषि प्रसार तथा तालीम कार्यक्रम	८९.३२	८३.३९
१०	समूदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र आयोजना	९९.८५	७५.९८
११	कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास कार्यक्रम	९०.८९	६४.६०
१२	सहकारी खेती, साना सिंचाई तथा मल वीउ ढुवानी कार्यक्रम कृषि इन्जिनियरिङ्ग समेत)	९६.३६	६९.७६
१३	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना	७९.०४	७९.८९
१४	सिंचाई तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना, बाली तथा जल व्यवस्थापन कार्यक्रम	९६.८४	८२.८२
१५	रानीजमरा कुलरिया सिंचाई आयोजना	८८.४२	८२.९२
१६	नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति	९८.९३	९३.९३
१७	राष्ट्रपति चुरे तर्राई मधेस संरक्षण विकास समिती	८८.९०	८२.४३
१८	घर बंगैचा कार्यक्रम	९५.५०	९३.६७
१९	कृषि विकास रणनीति अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम	७९.००	९०.३५
२०	साधारण खर्च तर्फको	८९.६४	६९.६३
२१	राष्ट्रीय पुननिर्माण कोष भुकम्प प्रवाहित जिल्लाको लागि राहत कार्यक्रम	९९.०६	८५.४९
२२	कृषि विकास आयोजना	९९.२५	८२.०९
२३	रेशम खेती विकास कार्यक्रम	९७.९७	८६.९९
२४	व्यवसायिक कीट विकास कार्यक्रम	८६.६३	९०.७४
२५	माटो परिक्षण तथा सेवा सुधार कार्यक्रम	९७.८६	८२.८५
२६	कृषि प्रसार कार्यक्रम	९३.९८	७९.५९

१५.सार्वजनिक निकायको वेबसाईट भए सोको विवरण

<http://www.doanepal.gov.np>

१६.सार्वजनिक निकायले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता र ऋण , अनुदान एवम् प्रावधिक सहयोग वा सम्झौता सम्बन्धी विवरण

- यूरोपियन यूनियन शान्ति कोषबाट नगद अनुदान रु. ५० करोड

- China-Nepal Agriculture Technical Cooperation Agreement

१७. सार्वजनिक निकायले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सो को प्रगति प्रतिवेदन

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	द्वितीय चौमासिक		अष्टमासिक	
		भारित	वित्तिय	भारित	वित्तिय
१	कृषि विभाग	५६.९९	४५.५१	६५.४६	४८.६५
२	कृषि पुर्वाधार विकास तथा कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३६.३८	१८.७७	५०.०३	१९.८०
३	राष्ट्रिय आलु तरकारी तथा मसलाबाली विकास कार्यक्रम	१९.७९	१४.२५	२७.७१	२४.४२
४	बाली विकास तथा जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम	९३.४१	६३.२५	९३.०८	४६.८२
५	राष्ट्रिय फलफुल विकास कार्यक्रम	९३.९७	६४.३७	८५.०३	६२.२१
६	रानिजमरा कुलरीया सिंचाई आयोजना-प्रणाली आधुनिकिकरण कृषि कार्यक्रम	३४.५९	१८.८८	३४.४५	१६.३५
७	सिंचाई तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना	१००.००	६२.८३	७८.९८	७८.९८
८	साना तथा मझौला कृषक आयस्तर बृद्धि आयोजना	७४.८६	५५.२२	७७.९४	५३.८३
९	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना	२०.००	०.००	२०.००	०.००
१०	व्यवसायिक किट विकास कार्यक्रम	८७.६७	९३.३९	७८.७६	७८.७७
११	केन्द्रिय कृषि प्रयोगशाला कार्यक्रम	३६.३४	५०.६७	५२.४४	५०.१८
एकमुष्ठ		५०.५५	३५.६१	५८.८७	३९.३०

१८. सार्वजनिक निकायले वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधि नरहेको ।

१९. सार्वजनिक निकायमा परेको सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिइएको विषय कसैबाट पनि सूचना माग नभएको । तथापी, व्यक्तिगत रूपमा सूचना अधिकारीलाई भेट्न आउनेलाई र फोन मार्फत सम्पर्क गर्नेलाई सूचना एवं जानकारी दिने गरिएको ।

२०. सार्वजनिक निकायका सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सोको विवरण आवश्यकता अनुसार राष्ट्रिय दैनिक पत्र-पत्रिकाहरूमा सामाजिक सञ्जाल तथा आवश्यकता अनुसार राष्ट्रियस्तरका आम सञ्चारका माध्यमहरूबाट प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने गरिएको ।